

Apostasie

Islamverlating in Pakistan

Table Of Contents

1. Samenvatting.....	3
2. Introductie.....	3
3. Mary's verhaal	4
4. Religiestatus wijzigen.....	4
5. Consequenties van afvalligheid.....	5
6. Interreligieuze huwelijken	6
7. Stiekem bekeerd	7
8. Terugkeren naar de islam.....	7
9. Netwerken en hervestiging.....	7
10. Recht op geloofsvrijheid	8
11. Aanbevelingen	9
12. Contactgegevens.....	10

Afbeelding voorzijde: Pakistaanse moslims die zich bekeren tot het christendom, lopen het risico om te worden aangeklaagd voor blasfemie. Voor deze 'misdad' kunnen zij de doodstraf krijgen.

Toelichting bronnen

De informatie in dit rapport is vergaard via gesprekken met verschillende Pakistaanse politici, organisaties en burgers in februari 2019.

1. Samenvatting

De Pakistaanse overheid neemt geen officieel standpunt in over het verlaten van de islam. In de praktijk wordt het moslims echter onmogelijk gemaakt om van religie te veranderen of daar afstand van te doen.

Wie zich bekeert tot een ander geloof dan de islam loopt het risico te worden beschuldigd van apostasie en daarmee van blasfemie, een misdaad waarop de doodstraf staat. Daarnaast leeft in Pakistan maatschappijbreed het idee dat afvalligen van de islam gedood behoren te worden. Bekeerlingen lopen daarom voortdurend het risico om te worden vermoord door islamitische familieleden of andere radicale moslims. Ook het redden van de familie-eer speelt hierin een grote rol.

Volgens de islamitische wet is het niet toegestaan dat een moslimvrouw trouwt met een niet-islamitische man. Hoewel de Pakistaanse wet een dergelijk huwelijk wel toestaat, maakt religieuze intolerantie dit in de praktijk onmogelijk.

Voor bekeerlingen is het moeilijk om zich op een andere locatie te hervestigen. In de eerste plaats moet er voldoende geld zijn om elders een nieuw leven te beginnen. Bovendien hebben radicale moslims soms de beschikking over brede netwerken waarmee ze mensen kunnen opsporen. Daarnaast mag ook de nieuwe omgeving er niet achter komen dat iemand officieel geregistreerd staat als moslim, maar een ander geloof praktiseert. Dit kan heel moeilijk zijn in een land waar mensen nauw met elkaar samenleven. Over het algemeen laten voormalige moslims hun bekering daarom niet aan de buitenwereld zien.

2. Introductie

In dit rapport wordt toegelicht welke problemen en dreigingen worden ondervonden door moslims in Pakistan die de islam verlaten en/of zich bekeren tot een andere religie. De Amerikaanse commissie voor internationale religieuze vrijheid (USCIRF), een overheidsinstelling die de godsdienstvrijheid in verschillende landen monitort, beschouwt Pakistan in dit opzicht als een land van specifieke zorg.¹ Eén van de groepen die deze onvrijheid in grote mate ervaren, zijn moslims die zich bekeren tot een ander geloof, zoals het christendom. Zowel de maatschappij als de overheid maakt het hen moeilijk om in Pakistan een normaal leven te leiden. Dit rapport licht toe welke moeilijkheden en dreigingen bekeerlingen ondervinden.

¹ <https://www.uscirf.gov/all-countries/countries-of-particular-concern-tier-1>

3. Mary's verhaal

Mary en haar man Ashiq zijn samen met hun vier kinderen al jaren op de vlucht. Mary is geboren als moslim, maar heeft zich op 22-jarige leeftijd bekeerd tot het christendom. Toen haar familie hier achter kwam, hebben ze Mary bedreigd en opgesloten in huis. De jonge vrouw slaagde erin te vluchten en heeft haar toevlucht gezocht in een kerk. Kort daarna heeft Mary zich laten dopen en is zij getrouwd met een christelijke man.

Mary's broer en andere familieleden zijn echter lid van een radicaalislamitische organisatie. Haar broer toont door zijn uiterlijke verschijning dat hij bepaalde conservatieve opvattingen navolgt en bedreigt haar regelmatig met de dood, tenzij zij terugkeert naar de islam.

Het islamitische geloof verbiedt niet alleen afvalligheid, maar in Pakistan speelt ook de familie-eer een grote rol. De bekering van Mary is een schande voor de familie. Het komt regelmatig voor dat mensen hun eigen familieleden vermoorden om de familie-eer te redden, de zogeheten eerwraak. Dit is een belangrijke reden voor het feit dat Mary en haar gezin nu, ruim 22 jaar later, nog steeds op de vlucht zijn voor haar familie.

4. Religiestatus wijzigen

De Pakistaanse overheid neemt geen officieel standpunt in over het verlaten van de islam. In de praktijk wordt het echter nagenoeg onmogelijk gemaakt om van religie te veranderen. Alle burgers en hun religie worden geregistreerd in het computersysteem van de National Database and Registration Authority (NADRA). Voor een moslim die zijn geloof wil verlaten of zich wil bekeren tot een ander geloof is het onmogelijk om zijn religie in dit systeem aan te passen. NADRA neemt een aanvraag hiertoe simpelweg niet in behandeling. Wanneer een niet-moslim zich wil bekeren tot de islam, is aanpassing van zijn religie echter wel zonder problemen mogelijk.

Toen Mary zich 22 jaar geleden bekeerde tot het christendom, bestond er nog geen computersysteem in Pakistan. Via enkele omwegen heeft zij daarom destijds haar religiestatus kunnen aanpassen van 'moslim' naar 'christen'. Zodoende kon zij trouwen met een christelijke man en staan haar kinderen ook geregistreerd als christen. Tegenwoordig wordt alles via de computer geregistreerd en is dit voor bekeerlingen niet meer mogelijk.

De registratie bij NADRA verloopt niet altijd foutloos. Bij de aanvraag van een nieuwe identiteitskaart komt het in enkele gevallen voor dat een niet-moslim per ongeluk als moslim wordt geregistreerd. In deze gevallen toont NADRA zich niet gewillig om hun fout te herstellen. Wanneer de aanvrager behoort tot een religieuze minderheid, kan dit echter grote gevolgen hebben. Deze persoon kan worden beschouwd als afvallige van de islam en dat kan in Pakistan zijn doodvonnis betekenen.

Een parlementslid in Punjab was dan ook geschokt toen hij erachter kwam dat NADRA hem had geregistreerd als moslim, hoewel het duidelijk was dat zijn familie al generaties lang christen is. NADRA weigerde in eerste instantie om de fout te herstellen.² Na druk vanuit de overheid werd dit rechtgezet, maar mensen met een minder hoge positie hebben vaak niet zoveel geluk. Bij hen wordt zo'n fout meestal nooit meer gecorrigeerd.

5. Consequenties van afvalligheid

Javaid Rehman, hoogleraar Islamitisch Recht en Internationaal Recht aan de Brunel Law School in het Verenigd Koninkrijk, deed onderzoek naar gebruik en misbruik van bepaalde interpretaties van de sharia en de koran. In een publicatie uit 2010 schreef hij dat afvalligheid van de islam kan worden beschouwd als een belediging van de islam, hetgeen automatisch wordt beoordeeld als blasfemie.³

Een moslim die zich bekeert tot een ander geloof riskeert daarmee een beschuldiging van apostasie en daarmee van blasfemie. Hoewel het Pakistaanse wetboek afvalligheid niet strafbaar stelt, staat op blasfemie de doodstraf. Bovendien leeft maatschappijbreed het idee dat afvalligen moeten worden gedood. Een bekeerling loopt dus voortdurend het risico om te worden vermoord door familieleden of andere radicale moslims.

Moefti Abdul Sattar, lid van de Pakistaanse senaat namens de streng-islamitische partij JUI-F, zei in 2017 dat de islam de doodstraf voorschrijft voor afvalligen. Volgens Sattar moet een afvallige drie dagen bedenktijd krijgen in de gevangenis. Weigert de persoon terug te keren naar de islam, dan moet de doodstraf worden uitgevoerd.⁴

Een wetsvoorstel uit 2007 om de doodstraf voor afvalligheid op te nemen in het Pakistaanse wetboek strandde in het parlement. Daarbij moet worden aangetekend dat sommige Pakistaanse rechtsgeleerden beargumenteren dat deze 'lacune' in de strafwetgeving via het islamitisch recht wordt 'gerepareerd', zodat het mogelijk zou moeten zijn om toch de doodstraf op te leggen.⁵

² <https://tribune.com.pk/story/367720/righting-wrongs-nadra-changes-mpas-religion-to-christianity/>

³ Centre for Crime and Justice Studies, 'Freedom of expression...', (page 4), March 2010, <https://www.crimeandjustice.org.uk/sites/crimeandjustice.org.uk/files/09627250903569841.pdf>

⁴ <https://tribune.com.pk/story/1366268/man-interfaith-parents-wins-right-religion-choice/>

⁵ Ambtsbericht Pakistan 2014, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2014/11/20/pakistan-2014-11-20>

Het gebeurt in Pakistan regelmatig dat afvalligen van de islam worden vermoord, soms zelfs decennia na hun bekering. Wanneer een moollah – een islamitische geestelijke die wordt beschouwd als autoriteit op religieus gebied – een fatwa uitspreekt over een afvallige, zal een mannelijk familielid proberen de bekeerling te vermoorden.⁶ De opvatting is dat op deze manier de eer van de islam en van de familie wordt hersteld.

6. Interreligieuze huwelijken

Volgens de islamitische wet (sharia) is het niet toegestaan dat een moslimvrouw trouwt met een niet-islamitische man. Hoewel de Pakistaanse wet een dergelijk huwelijk wel toestaat, maakt religieuze intolerantie dit in de praktijk onmogelijk. Daardoor gebeurt het nu dat dergelijke stellen samenwonen zonder officieel huwelijk. Dit kan levensgevaarlijke situaties opleveren. Familieleden of andere gelovigen kunnen zich vanwege de familie-eer en religieuze redenen wreken op het samenwonende stel.

De islamitische wet staat wel toe dat een moslimman trouwt met een niet-islamitische vrouw, mits zij een 'vrouw van het boek' is, dat wil zeggen dat zij joods of christelijk is. Volgens lokale bronnen komen zulke huwelijken voor. Het is echter wel de gewoonte dat de vrouw zich bekeert tot de islam om haar schoonfamilie gerust te stellen. De vrouw krijgt dan ook een islamitische naam.

⁶ CSW, 'House of Lords Hearing', (pages 2-3), 10-11 November 2015, <https://appgfreedomofreligionorbelief.org/media/CSW-submission-Parliamentary-Inquiry-Pakistan-031115.pdf>

7. Stiekem bekeerd

Veel moslims die zich hebben bekeerd tot een ander geloof tonen dit niet aan de buitenwereld, zodat zij geen gevaar lopen en hun familie niet verliezen. Op deze manier hebben sommige bekeerde moslims een redelijk veilig leven in Pakistan.

Daarnaast is het over het algemeen geaccepteerd dat moslims kerkdiensten bezoeken of kerkleiders om gebedsgenezing vragen. Uiteraard hangt dit in grote mate af van de opvattingen van islamitische familieleden. Moslims kunnen op deze manier toch – zij het op beperkte wijze – ongemerkt hun nieuwe geloof uitoefenen.

De familie van Mary kwam er echter al snel achter dat de vrouw zich had bekeerd tot het christendom. Aangezien zij behoort tot een radicaal moslimgezin is dit voor haar levensgevaarlijk. Daarnaast staat op de identiteitskaart van Mary een islamitische naam vermeld, terwijl zij is getrouwd met een christen en christelijke kinderen heeft. Voor Mary is het dus niet mogelijk om als bekeerde moslim ‘onder de radar’ te leven.

In gevallen zoals die van Mary heeft een bekeerde moslim geen toekomst in Pakistan. De maatschappij en het overheidssysteem zullen hen het leven op allerlei manieren onmogelijk maken en zelfs in gevaar brengen.

8. Terugkeren naar de islam

Mary's broer heeft haar meerdere malen gesmeekt om samen met haar gezin terug te keren naar de islam. Hij belooft haar te zullen belonen met zaken als geld, een winkel en een auto. Maar Mary heeft bewust voor het christendom gekozen. Ze weet dat ze haar leven niet zeker is, ook al keert ze terug naar de islam. Moslims zullen altijd onthouden dat ze een afvallige is geweest, en dit kunnen ze op elk moment tegen haar gebruiken, legt Mary uit.

Bovendien kan het aanbieden van allerlei materiële zaken een list zijn om haar te laten terugkeren naar de islam. Als ze dit eenmaal heeft gedaan, kan ze nooit meer terugkeren naar het christendom vanwege het beleid van NADRA. Ze heeft geen enkele zekerheid dat haar familie hun beloftes nakomen. Mary en haar gezin zitten dan in de val en verliezen alles waarvoor ze gevochten hebben.

Afgezien van het feit dat ieder het recht zou moeten hebben om zonder familiedwang het geloof van zijn of haar keuze uit te oefenen, garandeert een terugkeer naar de islam dus op geen enkele wijze veiligheid voor een tot het christendom bekeerde moslim.

9. Netwerken en hervestiging

Het is voor bekeerlingen moeilijk om zich op een andere locatie in Pakistan te hervestigen. Allereerst is er het probleem van de financiën. Arme Pakistanen die weinig onderwijs hebben genoten en slecht betaalde baantjes hebben, kunnen het zich niet veroorloven om te verhuizen. De bekeerling zal bovendien niet meer kunnen rekenen op steun van familieleden, hetgeen in Pakistan vaak nodig is om te kunnen overleven. Veel families delen uit armoede bijvoorbeeld de huur van een huis.

Wanneer de bekeerling doelwit is van radicale moslimgroeperingen is het eveneens moeilijk om te ontsnappen. De netwerken in Pakistan zijn namelijk wijdverbreid. De bekeerling zal zich dan wellicht levenslang moeten verschuilen, als dit al mogelijk is.

Wanneer het een bekeerde moslim toch lukt om zich elders te hervestigen, is er nog het probleem van de identiteitskaart. De bekeerling zal zich regelmatig moeten identificeren, bijvoorbeeld bij het zoeken van werk of het inschrijven voor een opleiding. Wanneer de nieuwe omgeving erachter komt dat de praktiserende christen geregistreerd staat als moslim, loopt hij het risico om te worden lastiggevallen of zelfs te worden vermoord.

Het probleem is nog groter wanneer een vrouw geregistreerd staat als moslim, maar praktiserend christen is geworden en (officieel ongehuwd) samenleeft met een christelijke man. In een maatschappij waarin de sociale controle groot is, kan dit moeilijk worden verhuld en loopt een dergelijk stel een enorm risico.

Dit is ook voor Mary het geval. Op haar ID-kaart is uit haar samengestelde naam op te maken dat ze eerst moslim was, maar later christen is geworden. Overal waar zij zich moet identificeren, kan dit tot grote problemen leiden. Mary werkt nu voor een christelijke school die haar in bescherming neemt.

Dit neemt echter niet weg dat zij en haar gezin in grote angst leven. Mary's familie is er nog steeds op uit om haar te vermoorden. Haar schoonfamilie durft het gezin niet in huis te nemen, omdat ze al meerdere keren op agressieve wijze door de moslimfamilie zijn belaagd. Mary en haar man hebben al vele malen geprobeerd om zich te verschuilen. Geldgebrek en moeilijkheden bij het vinden van een baan hebben hen daarin echter belemmerd.

In sommige gevallen kan een afvallige moslim een redelijk veilig bestaan hebben in Pakistan. Voldoende geld, een goede baan en het geheimhouden van het geloof zijn hierbij van belang. Bij hoger opgeleide Pakistanen die bijvoorbeeld in het buitenland hebben gestudeerd, bestaat meer tolerantie en begrip voor bekeerlingen. Desalniettemin kunnen bekeerlingen ook in deze kringen gevaar lopen.

10. Recht op geloofsvrijheid

Volgens artikel 20 van de eigen grondwet heeft elke Pakistaanse burger het recht om zijn of haar geloof te belijden, te praktiseren en te verspreiden.

Pakistan heeft ook het internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten geratificeerd, waarvan artikel 18 het volgende verklaart:

Een ieder heeft het recht op vrijheid van denken, geweten en godsdienst. Dit recht omvat mede de vrijheid een zelf gekozen godsdienst of levensovertuiging te hebben of te aanvaarden, alsmede de vrijheid hetzij alleen, hetzij met anderen, zowel in het openbaar als in zijn particuliere leven zijn godsdienst of levensovertuiging tot uiting te brengen door de eredienst, het onderhouden van de geboden en voorschriften, door praktische toepassing en het onderwijzen ervan.

Pakistan zou deze wetgeving in de breedste zin moeten interpreteren, implementeren en handhaven.

11. Aanbevelingen

- De Pakistaanse overheid moet het duidelijke standpunt innemen en uitdragen dat het een moslim is toegestaan om afstand te doen van zijn religie of zich te bekeren tot een ander geloof.
- De Pakistaanse overheid moet het praktisch en officieel mogelijk maken voor moslims om hun religie te wijzigen.
- De persoonlijke religie van een Pakistaanse burger moet niet meer worden geregistreerd en vermeld op identiteitskaarten en andere officiële documenten.
- Educatieve instellingen, beginnend bij overheidsscholen, moeten hun leerlingen onderwijzen hoe zij op tolerante wijze met bekeerlingen en gemengde huwelijken kunnen omgaan.
- Politieagenten en overheidsfunctionarissen moeten bekeerlingen beschermen en faciliteren bij het wijzigen van hun religie. Straffen moeten worden uitgedeeld worden aan hen die bekeerlingen bewust hinderen of schade berokkenen.

12. Contact

Stichting Jubilee Campaign Nederland
Postbus 84
4200 AB Gorinchem

Tel. +31 183 820 200

Email: info@jubileecampaign.nl

Website: www.jubileecampaign.nl